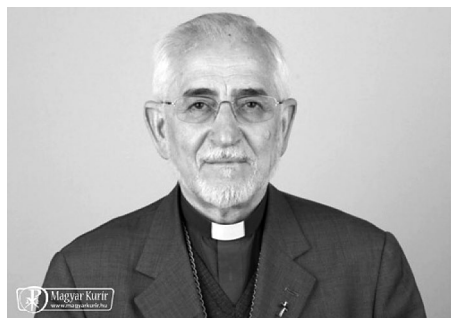

Ferenc pápa üzenete az új örmény katolikus pátriárkának

A Szentatya nagy örömmel értesült a kilikiai örmény pátriárka megválasztásának híreről, üzenetében jókívánságait fejezi ki. XX. Gergely Pétert július 25-én választotta meg az Örmény Katolikus Egyház püspöki szinódusa. A Vatikáni Rádió híradását közöljük.

A korábbi örmény katolikus egyházfő, XIX. Nerszész Péter pátriárka, aki idén májusban hazánkban járt, június 25-én hunyt el. Helyére július 25-én Krikor Ghabroján püspököt választották meg, aki a XX. Gergely Péter nevet vette fel. Az örmény katolikus egyházfő teljes címe: *Óboldogsága XX. Gergely Péter*, az Örmény Katolikusok Kilikiai Házának katolikosz-pátriárkája.

Olyan pillanatban került sor az új pátriárka megválasztására, amikor az örmény katolikus egyház nehézségekkel és új kihívásokkal néz szembe – írja üzenetében a pápa. Utal a nagy próbatételekre, amelyeket a közel-keleti örmény katolikus hívek megélnék, ugyanakkor leszögezi: ennek ellenére a feltámadt Krisztusba vetett hit világosságának következtében a világról alkotott képünk tele van reménnyel és irgalommal, mert biztosak vagyunk abban, hogy Jézus keresztje életet adó fa.

Ferenc pápa meggyőződésének ad hangot, hogy az új pátriárka szeretetközösségben a többi szinódusi atyával, a Szentlélek segítségével és evangéliumi bölcsességgel atya és vezető lesz, jó pásztor a Isten rábízott népének, akit Nareki Szent Gergely egyházdoktor és a számos örmény vértanú közbenjárása is segít.

XX. Gergely Péter a szíriai Aleppóban született 1934. november 14-én, Krikor Ghabroján néven. A libanoni Bzommárban, majd Zsúniében végezte tanulmányait; később a római Pápai Örmény Kollégiumban és a Pápai Gergely Egyetemen szerzett fokozatot. 1959-ben szentelték pappá Libanonban. A bzommári kolostori iskola tanára, majd igazgatója volt. 1976-tól a franciországi örmény katolikusok pásztor, 1977. február 13-ától püspöke. Krikor Ghabroján, a franciaországi örmény katolikus eparchia nyugalmazott püspöke a keleti kánonjog szerint átvette a patriarkátus adminisztrátori hivatalát XIX. Nerszész Péter pátriárka halála után; az ő feladata volt, hogy összehívja és előkészítse a pátriárkaválasztó szinódust. A 2015. július 14-én kezdődő szinódus július 25-én Krikor Ghabrojánat választotta meg katolikosz-pátriárkává, hivatalos beiktatására augusztus 9-én került sor Bzommárban.

Forrás: Vatikáni Rádió, Magyar Kurír 2015. július 26.

Benkő Ágnes – Páll Judit

A nefelejcskek virágzásakor Örményországban

Ez év április 21. - május 4. között Örményország és Grúzia földjén utaztunk. Az ötlet váratlanul, szinte a semmiből merült fel, gondolkodás nélkül útnak indultunk. Idegenvezetőnkkel és sofőrünkkel együtt egy mikrobusszal nyolcan jártuk be e két ország csodás helyeit.

Dr. Issekutz Sarolta meghívására a Fővárosi Örmény Klub estjén vetített képes úti beszámolót tartottunk. Különleges élmény volt olyan embereknek bemutatni utunkat, akik ezt a kultúrát mélyebben és személyesebben ismerik, akik tárgyi, tapasztalati tudása megalapozott, és többségük már látta is ezeket a tájakat. Köszönjük ezt a szép kihívást és lehetőséget, a szíves fogadtatást, minden segítséget, a visszajelzéseket, kérdéseket és a nyitottságot, amellyel ezt a rendhagyó előadást fogadták. Már több hónap távlatából szemlélve beszélgetünk egymással élményeinkről, benyomásainkról:

Kedves Ági, az úti beszámoló után Heim Pál úr egy jogos kérdéssel állt elő, amit most színtén feltennék neked: hogyan indulhattunk el úgy, hogy azt sem tudtuk hová és miért megyünk? Szóval miért is vágta neki az útnak? Családot, itthoni kötelezettségeidet (pl. unokád keresztelője) háttérbe szorítva? Kérdezhetem azt is, mit vártál ettől az úttól?

* Épp ebben az időben nagyon erősen bejelentkezett az életembe az örmény identitásom kérdése, az örmény történelem és ezen belül különösen a 100 évvel ezelőtti történet népi rész. Egy terápiás folyamat során teljesen konkrétan megmutatkozott kapcsolatom a genocídium áldozataival. Ugyanebben az időben kezdett érdekelni az anyai, Zakariás család címere. Ebben szerepel az örmények szent hegye, az Ararát, Noé bárkájával. Nagyon vágytam találkozni ezzel a hegygel. Igazából az Ararát hívott és az örmény föld. Ezen kívül semmi elképzelésem nem volt.

Érdekelne, csak egy mondat erejéig, ez a kapcsolat. Azt mondtad, egy terápiás folyamatban derült rá fény. Tehát, mintha az a régmúlt történet hatással lenne az életedre, ma 100 év múltán, itt Magyarországon.

* Igen, engem is meglepett, mivel az én felmenőim Erdélyben élnek több mint 300 éve, tehát nincs közvetlen kapcsolatom az anyaországi örményekhez. De a terápiás élmény olyan mélyen igaz volt számomra, fel sem merült, hogy megkérdőjelezzem, bár

engem is érdekelt az összefüggés. Megértettem, hogy az örmény gyökereimmel nem volt élő a kapcsolat. Olvasmányaim és szakemberek segítsége döbbenett rá, hogy amikor egy nép elszenvet egy ilyen óriási traumát, a néplélekben ez lenyomatot hagy.

Talán épp emiatt nem volt kapcsolat az örmény részeddel? Egy ilyen mélyen megsértett néplélekhez hogyan is lehetne kapcsolódni? Miért választaná azt a lélek, hogy ezzel azonosul? Természetesen, ez tudattalanul zajlik. A terápiás folyamatban számodra ez tudatosult. Azóta változott valami?

* Elindult bennem egy intenzív belső keresési folyamat. Ekkor ért engem részedről a hívás az útra, melyre tőlem szokatlan módon gyorsan határozott igennel válaszoltam. Váratlanul jött, egyértelmű jelnek vettem.

Igen, így éreztem én is. Amikor felmerült az örményországi út ötlete, arra gondoltam, neked jönnöd kellene. Kicsit izgultam meg fog-e valósulni?

* A hívás mindent felülírt! Téged Juditka, mi hívott az útra? Volt-e bármi, ami a Kakázus irányába vonzott?

Nincsen ennek racionális magyarázata. Semmi értelmeset nem tudok mondani. Egyszerűen tudtam, hogy nekem most oda van utam és nagyon kíváncsi voltam, hogy miért. Ugyanígy történt, amikor Nepálban jártam. Csak akkor értettem meg, hogy miért akkor és oda, amikor már hazajöttem. Nem vagyok világutazó, ritkán kerekedek fel, de ezek az élmények szinte sorsdöntő módon meghatározóak. Értettem Heim Pál úr kérését, úgy indultam el, hogy nem tudtam az országról szinte semmit. De hát ez így van. Mivel nem turista jelleggel utazom, ezért másképpen készülök az útra.

* Igen, ebben nagyon hasonlóak vagyunk. Sokszor úgy érzem, ha előre nagyon felkészülök és nem hagyok helyet a spontaneitásnak, lehet, hogy majd épp a lényeg nem fogom észrevenni. Ha feszes az előre eltervezett napi program és ezt muszáj betartani, nem engedheti meg magának az ember, hogy átadja magát nem várt élményeknek, hatásoknak. Sokszor a helyszínen dől el, mi szólít meg igazán, és mi az, ami kevésbé.

Érdekes volt, ahogy közösen megéltünk. Bejártunk egy utat, megtapasztaltunk egy országot, embereivel, településeivel, templomaival, tájaival, és ahogy hatott ránk, amit tanított nekünk, abból építkezünk.

* Talán annak volt köszönhető, hogy rá tudtunk hagyatkozni egy, a sajátunknál magasabb szinten működő koreográfiára.

Igen, visszagondolva úgy tűnik, hogy jobban nem is szervezhettük volna. Nem voltak mellékutaink, kitérők, minden helyszín fontos színt adott. Az utazás időpontját sem

tudatosan választottuk, adott volt. Már megvoltak a repülő jegyek, amikor rájöttünk, hogy épp a 100 éves évforduló idején leszünk Örményországban.

* Hihetetlen, de épp abban az órában léptünk Jerevánba, amikor az örmény pátriárka szentté avatta a genocídium áldozatait. Ezt akkor még nem tudtuk, hazaérkezésünk után derült ki.

Igen, az időzítés félelmetes volt. Szándékunk szerint órákkal korábban érkeztünk volna Jerevánba a Grúziában töltött három nap után. A határ felé vezető úton decemberi hóesés kapott el. Nagyon lassan haladhattunk a vastag hóban és hóesésében, a határon is várakozni kellett, így jócskán megkéstünk, ezért értünk csak délután 4-re a fővárosba.

* És épp a Cicernakaberd emlékmű közvetlen közelében álltunk meg.

Igen, pedig csak a szállást kerestük. Igazából érdeklődni álltunk meg.

* Az tűnt fel, hogy sok-sok szépen öltözött ember virágokkal egy irányba tart.

Igen, ünnepi hangulat volt. Megérdeklődtünk, miért. Nem volt kérdés, csatlakoztunk hozzájuk, és nem csak hozzájuk, hanem mintha itt nyílt volna meg számunkra „Örményország kapuja”, a bejárando út, amin végig lehetett menni, és amit érzésem szerint be is jártunk. Ez az út, ez az erő vezetett. Valamilyen módon részünké vált, formált, tanított minket. Nagy szavaknak tűnik, de mégis így van. Beszélgettünk erről már ketten, mély élmény volt így utazni, tapasztalni. Megfogalmazná a te megéledet?

* Számomra az élmények a „virágok útján” bomlanak ki: elsőként a tengernyi nefelejcsvirág látványa, ami egész Örményországot beborította a megemlékezés szimbólumaként autókban, üzleteken, plakátokon, emberek ruháján kitűzve.

„Virágok útja”. Igen. Valóban a virágok végigkísérték utunkat. Nagyon meghatározó volt, hisz tavasszal utaztunk a gyümölcsfák virágzása idején. A természet is ünnepelőben volt, leginkább fehérben.

A megemlékezés helyszínén az a tömegtelen virág, ami az emlékmű belső terében az örökláng köré volt felhalmozva, és amivel kint az emlékmű és az odavezető út volt kirakva, az emberek kezében a szál vagy csokor virág, a virágkoszorúk bősége. Szeretném valahogy érekelteni, hogy ott csoda történt. Beléptünk a térbe, a láng körül a virágok gyűrűje, körülötte emberek ünnepelőben és méltón, fenséges zene szólt, mégis nagy csend volt. Nem voltak szavak, csak könnyek. Átjárt minket valami, amit felfogtunk, megértettünk, kimondani csak pontatlanul lehet, vagy több lesz, vagy kevesebb. Ez nem a szavak szintjén van, sokkal inkább a szív nyelve. Másnap a Geghart kolostor felé vezető úton vörös törpe tulipánt vettünk, amit a kolostor egyik kis oltárán hagytunk. Abban a szentélyben, ahol a Longinus lándzsáját őrizték.

az örmény Genocídium emlékművében

* Az emlékmű örökmécseséhez pedig fehér orgonacsokrot vittünk.

Virágba borult fák, mezei és kerti virágok adtak különleges színt utazásunknak. Az új élet kibomlása, a tény, hogy bármilyen hosszú is a tél, az élet felszínre tör. Eszembe jut a genocídiumi megemlékezés egyik jelmondata: 'Be armenian, be alive.' „Légy örmény és légy élő”. Nagyon hangsúlyos volt - te ezzel is kezdted - a megemlékezés jelképe, a lila nefelejcsvirág.

* Boldogan viseltük mi is, öröm volt ezen a kis virágon keresztül az ünnepük részévé válni. Ahogy haladtam a sokasággal, néztem az embereket, keresve a saját és örmény rokonaim vonásait az ő arcukban. Hazaérkezés élmény volt, itt éreztem először, hogy a lelkem össze tud kapcsolódni mindazokkal, akik ennek az ősi kultúrának a leszármazottai, akik akár élökként, akár holtakként ennek a mély gyökerekkel bíró népnek fiai. A megemlékezések nemcsak Jerevánban, hanem vidéken is szép, méltósággal rendezettek voltak. Rengeteg fiatal és gyermek vett részt az élet és az élni akarás ünneplésében. Juditka, nem tudjuk, van-e örmény „érdekeltséged”. Vajon te hogy élted meg a jereváni három napot?

Igen, tényleg nem tudhatjuk, anyai ágon érkezett a családba egy életerős megesett lány, akiről senki nem tud semmit. Ő volt a dédnagyapám anyja. Gyergyócsomafalván éltek, Erdélyben. Lehetett akár örmény lány is. De székely vagy szász is, nem ez most a fontos. Semmi elválasztottságot nem éreztem. Ahogy hallom a szavaidat, szinte ugyanezt elmondhatom. Mélyen kapcsolódtam, igaz volt számomra. Igaz, élő és fontos. Hálás voltam, hogy megélhettem. Hálás, hogy ilyen szépen, méltón tudnak megemlékezni, kifejezni együttérzésüket az áldozatokkal. Gyengéden emlékezve, határozottan kimondva a történelmi tény, elfogadva azt, de kiállva, hogy ilyen ne fordulhasson elő többet. Példát, hitet adott. Csoda, hogy ott leheltem és átélhettem. Biztos vagyok benne, hogy engem is gyógyított. Hiszen az én családom, nemzetségem történetében is vannak ilyen esetek. Az ártatlanul elesettek, meghurcoltak és megaláztak, akik sebeit mi is viseljük.

Sajnos ez egyetemes tragédia, szinte minden nép történelmében előfordul. Valamilyen módon minden lélek ismeri és szenvedti ezt. Jelen pillanatban is zajlik a világban.

Ma is megdöbbenve és tehetetlenül látjuk a híreket.

Azt hiszem, sok ilyen ünnepségre lenne szükségünk. Amikor egységesen összefonódik az emberek szándéka és szíve. Megtapasztaltuk, hogy döbbenetes ereje van. Nem tudhatjuk, hová hullámszik a hatása.

Most arra is gondolok, lehetne nemcsak a múltnak, de a jelennek, a jövőnek szánva is, hogy ne történjen több ártatlan, értelmetlen halál és szenvedés. Találkozni tisztán szándékkal tudatban és szívben, hogy soha többé ne kelljen ilyet megélni senkinek.

Milyen lenne létrehozni egy ilyen helyet, teret!

Kedves Ági, van egy örmény népmese, amit szeretnél volna megosztani. Azt hiszem, szépen illene ide. Arra gondolok, hogy most a mi világunk az a kert, ahol nem virágzik a rózsza.

Mi lenne, ha elkezdenénk gondolni azt?

(Szerk. megjegyzés: A Fővárosi Örmény Klubban 2015. június 18. napján tartott vetítettképes előadás szerkesztett változata)

Ispánkiné S. Katalin

Zarándoklat a szamosújvári Szt. Gergely ünnepre – némi kitérővel

Útibeszámoló 2. rész

A városnak két örmény temploma is van: 1723-ban elsőként épült meg a *Salamon* templom. Bejáratát *Szent Gergely* és *Szilveszter pápa* késő gótikus szobra őrzi, melyet Bálványosvárról hoztak ide.

A főtéren található örmény-katolikus székesegyház impozáns épülete jellegzetes osztrák-barokk stílusban épült. 1748-ban kezdték építeni, de az építkezés többször megakadt, végül 1804-ben avatták fel. Itt őrzik a *Rubensnek* tulajdonított „Krisztus levétele a keresztről” témájú festményt, melyet 1806-ban *I. Ferenc*

császártól kaptak a város örményei. Ismert a legenda, miszerint a császár nem tudta visszafizetni az örményektől aranyban felvett kölcsönt, egy nagy művészi értékű főoltárképet adott nekik fizetség fejében (szerk.megj: amelyet az örmények maguk választottak ki).

Ez a székesegyház ad helyet mindenkori a *Világosító Szent Gergely* tiszteletére celebrált szentmisének. Mondják, hogy a Világosító Szent Gergely napi szamosújvári búcsú az erdélyi örmények számára érzelmileg éppen olyan nagy